

Ett litet mirakel - Simon Birch

Simon Birch är en berättelse om gudstro, vänskap och hur det är att vara annorlunda. Den mycket kortvuxne pojken Simon är övertygad om att livet har en mening och att Gud har en avsikt med allt – också med att skapa honom så liten. Hans bästa vän Joe, som är faderlös, är till en början inte lika säker.

Rekommenderad från åk 6

En filmhandledning av
Anna Magnusson

Filmens handling

Året är 1952 då Simon Birch kommer till världen i den amerikanska småstaden Gravestown, New England. Simon är liten som en fågelunge och läkarna spår att han inte kommer att överleva natten. Läkarna får fel. Simon växer upp, men vid tolv års ålder är han fortfarande en mycket liten pojke. Desto större är hans övertygelse om att Gud har en speciell plan för honom – att det finns en anledning till att hans kropp är skapad så liten.

Simons bästa vän heter Joe Wentworth. Han bor tillsammans med sin unga och vackra mamma Rebecca och sin mormor. Rebecca, som är varm och god, är reservmamma också till Simon, vars egna föräldrar inte bryr sig särskilt mycket om honom. Rebecca har aldrig avslöjat för Joe vem hans pappa är. Joe drömmer om att hitta honom och blir därför inte särskilt förtjust när dramaläraren Ben gör entré som den nye mannen i Rebeccas liv.

Livet för pojkarna i den lilla staden är till stor del centrerat kring kyrkan och basebollen. Varje söndag går de till högmässa med efterföljande söndagsskola. Simons gudstro är stark, men den passar inte riktigt in i den konservativa kyrkans ramar. Då han, mitt under pågående gudstjänst, deklarerar att han inte förstår vad kaffe och munkar har med Gud att göra, hamnar han i onåd hos både söndagsskolelärarinnan miss Leavey och pastor Russell. Rebecca räddar situationen genom att skälla ut miss Leavey.

Varje vecka spelar pojkarna base-

Joe & Simon, kompisar i vått och torrt. Joseph Mazzello och Ian Michael Smith.

boll. Simon får oftast sitta på avbytarbänken, men en dag får han spela och får in en fullträff som blir ödesdig. Bollen hamnar rätt i huvudet på Rebecca och dödar henne. Med henne i graven följer hemligheten om vem Joes far är.

Simon sörjer Rebecca djupt och ber Gud om förlåtelse för olyckan. Bakom en gravsten deltar han i smyg vid hennes begravning. Han lämnar sina älskade basebollbilder på förstuvkisten till Joes hus i ett försök att säga förlåt till sin vän. Joe lämnar i sin tur ett uppstoppat bältjur hemma hos Simon. Djuret är en present från Ben – en present som påminner pojkarna om det första dramatiska mötet med Ben. Snart återförenas Simon och Joe och inleder tillsammans spaningarna efter Joes far. De är övertygade om att svaret på gåtan går att lösa med hjälp av den baseboll som dödade Rebecca. Den man som tog hand om bollen måste vara pappan.

Joe hoppas att gymnastikläraren Bob Baker ska vara rätt person. En kväll efter simundervisningen dröjer de båda pojkarna sig kvar vid bassängen för att genomsöka lärarens rum. Tack vare Simons smala armar lyckas de oregla dörren och ta sig in. Joe öppnar ett skåp och ut rullar bollar i alla storlekar. Sist av dem alla studsar en liten baseboll ut på golvet. Då det visar sig att det inte är den rätta blir Joe vansinnigt besviken och kastar den rätt igenom en glasruta.

Efter incidenten hamnar pojkarna hos stadens sheriff. De blir frigivna efter att ha åtagit sig uppdraget att följa med som ledare på kyrkans vintertläger för småbarn. Ben hämtar dem på polisstationen, eftersom Simons föräldrar vägrar.

Det närmar sig jul och det är dags för julspele i söndagsskolan. Simon får spela Jesusbarnet, eftersom han är den enda som får plats i krubban. Marjorie spelar Maria. Simon hamnar återigen i onåd hos söndagsskolelärarinnan, därför att han har synpunkter på teaterkostymerna. Han får gå till pastor Russell för tillrättavisning. Som straff beslagtar pastorn hans basebollbilder. Ännu värre blir det då Simon under föreställningen blir så till sig vid åsynen av Marjorie att han drar ned henne i krubban. Det utbryter stort tumult i salen – ett tumult som slutar med att den höjdräddade pojken som spelar ängeln trillar ned från sin himmel och kräks på miss Leavey. Händelsen orsakar ännu ett besök för Simon på pastorns kontor. Nu straffas han med att inte få åka med på lägret. Pastorn menar att hela församlingen behöver en paus från Simon.

Simon känner sig nedstämd och blir dessutom förkyld. Joe vill träffa sin vän innan han åker till lägret, men Simons föräldrar släpper inte in honom i hemmet. Joe konfronterar pappan, som uttrycker missnöje över sin son. "Din son är en hjälte och du förtjänar honom inte" skriker Joe till

den förbluffade mannen. Vid avresan kommer ändå Simon till bussen för att ta avsked. I sällskap har han sexåring-
en Stuart, som han lovat att beskydda från de andra barnen.

När pastor Russell nu är borta från staden passar Simon på att smyga in på hans kontor för att leta efter sina basebollbilder. Högst upp i ett skåp får han syn på dem. I skåpet hittar han också basebollen som dödade Rebecca. Pastor Russell är alltså far till Joe. Simon söker upp Ben för att åka till lägret och varsko Joe. När de kommer dit har pastor Russell just avslöjat hemligheten för Joe, som blir skräckslagen – det här var inte den pappa han hade tänkt sig. Han flyr ut ur rummet och Simon följer med för att trösta honom. Plötsligt önskar Joe att han aldrig fått veta vem hans pappa är.

Lägret är över och det är dags att åka hem. Simon och Joe åker med prästen och alla barnen i bussen, medan Ben åker ensam i bil. Plötsligt dyker ett rådjur upp på vägen. Busschauffören får sladd och bussen rasar utmed en slåt och stannar först nere i sjön. Busschauffören flyr genast upp på land, pastor Russell är avsvimmad och ingen av barnen lyssnar på Joe.

Men när Simon tar till orda blir alla tysta. Han dirigerar barnen en efter en till Joe, som får föra dem genom de kalla strömmarna till stranden. Lille Stuart har fastnat med foten. Simon banar väg genom den vattenfyllda bussen för att hjälpa honom. Han dyker och lyckas lossa foten och får upp Stuart till ett fönster där han kan ta sig ut. Bussen sjunker alltmer, medan Simon fortfarande är kvar inne i den. Joe och även Ben är nu på plats i vattnet för att söka efter honom. Tack vare sin förmåga att hålla andan under vattnet lyckas Simon själv ta sig ut och upp till ytan.

Men hans lilla kropp klarar inte nedkylningen. Dagen därpå dör han på sjukhuset. Marjorie tar farväl och berättar för honom att hela stan talar om hans hjältemod. Joe finns på plats i dödsögonblicket. De är nu båda övertygade om att det fanns en anledning till att Gud skapat Simon så liten. "Fönstret var precis min storlek – XX small" säger Simon. Vi får senare höra att Joe blir adopterad av Ben efter att också mormodern har dött.

Filmen har en ramhandling. I filmens inledning lägger den vuxne Joe blommor på Simons grav. I voice-over får vi höra Joe berätta att det är Simon Birch han har att tacka för sin gudstro. I slutsekvensen lämnar han kyrkogården tillsammans med sin son Simon.

Guds och kyrkans roll

Simon tror på Gud på ett sätt som inte passar in i kyrkans ramar. Prästen och söndagsskolelärarinnan möter honom med förakt. De tycker att han är ett obekvämt element i deras kyrka – en person som stör det konventionella gudstjänstfirandet. Under ytan förstår vi att han är obekvämt för att han utmanar deras egen gudstro. Simon är så stark i sin förvissning om att Gud har en plan och en god avsikt med allt. Både pastorn och söndagsskolelärarinnan hyser tvivel.

Kyrkan i sextiotalets Gravestown står mitt i byn. Här finner människor gemenskap. De som inte går till kyrkan, t ex Simons föräldrar, ses med oblida ögon. I församlingen härskar en väldig hierarki. Generositeten och värmen är skenbar. Den som tar ett avsteg från konventionerna hamnar i onåd – kyrklig onåd.

Det här är en kanske inte helt realistisk bild av kyrkan som institution, särskilt om vi går några decennier tillbaka i tiden. Gudstjänsten följer sitt mönster med böner, sånger och predikan. Det sociala mönstret i kyrkokretsen har ett annat mönster, minst lika starkt. Andra religioner och trosuppfattningar följer egna mönster och regler. Mitt i allt detta ska den enskilda individen hitta fram till sin egen gudstro.

"Gudstjänstens uppgift är att göra mötet mellan Gud och människor tydligt" – så står det i Lilla boken om kristen tro (Svenska kyrkan 1992). Men för en del människor kanske det kyrkliga mötet med Gud blir diffust och otydligt därför att mötesformerna känns obekväma och stela.

Människan kommer aldrig att hitta ett "rätt" svar på var Gud finns eller hur han ser ut. Däremot säger sig många känna hans närvaro – det kan vara i möten med andra människor eller i naturupplevelser. Simon uttrycker det på sitt eget sätt för pastorn: "Gud finns inte i en planlösning".

★ Hur ser vår Gudsbild ut? Finns Gud? Var finns han: i kyrkan eller inom oss? I mötet med andra människor? Vad har kyrkan för funktion, ute i världen eller i vårt svenska samhälle? Hur kan det komma sig att folk blir osams och till och med krigar i kyrkans namn?

Alla är lika mycket värda och alla passar in i Guds gemenskap – det var vad Jesus förespråkade. Ändå har människor i alla tider ägnat sig åt förföljelse och olika former av utstötning i kyrkans namn. I filmen ber pastor Russell

om en paus från Simon Birch för att han ifrågasätter och utmanar det konventionella gudstjänstfirandet.

I filmens ramhandling besöker den vuxne Joe Wentworth Simons grav.

Joes voice-over röst berättar att det är Simon han har att tacka för sin gudstro. Den unge Joe tror inte på Gud. Han behöver bevis för hans existens, säger han. Simons tro är stark och utan tvivel, trots att Gud inte precis har utrustat honom med de bästa förutsättningarna i livet. Joe har det bättre förspant – normalbyggd och med en mor som älskar honom.

★ På vilket sätt skulle Jesus ha behandlat en person som Simon Birch? Har alla människor samma värde? Simons föräldrar är inte kyrkliga, men ändå är Simon starkt troende. Vad skapar tro? Är det möjligt att bevisa Guds existens?

När någon dör

När en älskad person försvinner grips man naturligtvis av ofattbar sorg och saknad. Kanske känner man också ilska för att den som dött har överlevit. Men en person som har stått en nära lever vidare på minst ett sätt – nämligen i minnet på den som förlorat henne eller honom. Troende personer kan också få tröst i förvissningen om att livet inte är slut i och med det att vi lämnar jorden.

När Joe förlorar sin mamma känner han hennes närvaro även efter hennes död. "Personen försvinner inte direkt, utan sakta. Posten slutar komma, lukterna försvinner ur lådor, kläder och till sist från lakanen och örngotten." – så resonerar han. Också då Simon dör tycks vännens ande fortfarande leva sida vid sida med Joe, inte minst då han springer genom skogen ned till deras eget badställe. Joe upprepar de båda vännernas rutiner precis som vanligt och slänger till och med en blick över axeln för att se om Simon, sin vana trogen, har tagit en genväg.

Rådjuret är filmens bild för tron på Gud och på livet efter detta. Då Rebecca har dött betar rådjuret i stillhet intill pojkarna, när de kommer till sitt badställe. Det är som om hon har fått gestalt i rådjuret och vakar över dem på samma sätt som hon gjorde i jorderlivet. Joe tar inte någon större notis om djuret, men hon finns där, som för att säga att hennes och Guds kärlek är kravlös.

Efter Simons död kommer rådjuret tillbaka till samma plats. Nu är Joe ensam på badflotten. Denna gång ser han djuret och ställer sig upp på flotten, som för att säga till Gud: "Här är

jag, jag tror på dig och jag är tacksam för att du har väntat på mig”.

Även i bussolyckan har rådjuret en viktig roll, plötsligt dyker det upp på vägen och gör att chauffören tappar kontrollen över bussen. Om vi också här ser rådjuret som en bild för Gud kan vi tolka det som att olyckan sker enligt Guds vilja. Genom denna händelse får Simon chans att ”bevisa” att det finns en mening med att han är skapad så liten. Först efter Simons hjältemodiga insats blir vännen övertygad om Guds existens - han har nu fått det bevis han tidigare efterfrågade.

★ Hur ser vi på döden? Utplånas vi helt eller lever våra själar vidare? I så fall på vilket sätt - reinkarneras vi i en annan kropp eller lever vi vidare i andra människors tankar? Finns det en mening med allt?

Att vara annorlunda

Både Simon och Joe är annorlunda jämfört med andra barn, fast på olika sätt. Simon för att han är kortväxt. Joe för att han fötts utom äktenskapet och saknar en pappa. Att inte vara som andra kan vara svårt för den som inte har tillräcklig självkänsla. Men Simon verkar oberörd när folk i omgivningen faller elaka kommentarer om hans kroppsstorlek. Han är stark och oftast glad trots att hans föräldrar tycks ha svårt att ge honom den kärlek han både förtjänar och behöver. Förklaringen kanske går att hitta i vänskapen med Joe. De båda har en trygg och stark relation. Simons gudstro ger honom också en stark självkänsla och livsgnista. Övertygelsen om att Gud har en speciell plan för honom hjälper honom att se positivt på sitt öde.

★ Hur kommer det sig att människor som är annorlunda ofta blir retade? Kan man lära sig något av människor som har andra erfarenheter än man själv? Kan det finnas en styrka i att vara annorlunda? Finns det en uppgift för alla?

Föräldrar

Simon har inget kärleksfullt förhållande till sina riktiga föräldrar. De är anonyma i filmen och verkar bittra över att deras son är vanskapt. I Rebecca får han en verklig mamma, en som älskar honom för den han är och har förståelse för hans behov. Joe delar gärna med sig av sin mamma till Simon, som i sin tur villigt ställer upp i ledandet efter Joes pappa.

Joe accepterar först inte Ben som Rebeccas man, eftersom han längtar efter sin okände, biologiske pappa. Simon däremot ser positivt på Ben,

precis som på de allra flesta andra människor. ”Gud har en plan för alla, inklusive Ben Goodrich. Kanske sände Gud hit honom för att bli din far”, säger han till Joe, som avfärdar påståendet.

När det visar sig vem som är Joes pappa blir Joe väldigt besviken. Han har gjort sig en drömbild av pappan och pastor Russell matchar mycket dåligt denna bild. Men vetskapen hjälper honom till insikt om att det kanske inte bara är blodsband som betyder något. Ben är klok, varm, förstående och kapabel att älska Joe som sin son.

Då Joe, efter olyckan, vaknar upp på sjukhuset väntar både pastor Russell och Ben utanför rummet. I det här ögonblicket väljer han sin pappa, inte utifrån biologiska premisser, utan på grund av hur det känns i hans hjärta. Han säger artigt till pastor Russell att de ses i kyrkan på söndagen och tar sen Ben i handen för att gå in till Simon. Vi får senare veta att Ben adopterar Joe.

★ Varför är det så viktigt för Joe att finna sin rätta far? Hur förändras begreppet ”rätta far” genom filmen? Vem syftar Joe på då han i filmens slut berättar att Simon hjälpte honom hitta sin ”rätta far”?

★ Ben tar på sig ansvaret att bli Joes pappa, precis som Rebecca i filmens början har åtagit sig modersrollen för Simon. Vad hos Ben och Rebecca är det som gör dem till bra föräldrar?

Film och bok

Filmen *Ett litet mirakel* - Simon Birch bygger på John Irvings tegelstensroman ”A Prayer for Owen Meany”. Som vanligt då en bok blir till film har romanens komplexitet och omfattning kraftigt reducerats.

Filmens huvudhandling utspelar sig under ett år i två pojkars liv. Romanen täcker en period på 35 år, från 1953 till 1988. Filmen bygger i huvudsak på romanens inledande kapitel och är i detta avseende relativt trogen sin förlaga. Där finns samma karaktärer, trots att de fått nya namn i filmen.

Den som har läst romanen känner bland annat igen sig i det första mötet med Ben Goodrich (som i romanen heter Dan Needham), incidenten med bältdjuret, julspelet och basebollmatchen, där vår huvudperson slår den olycksbådande bollen, som dödar vännens mamma. Till och med vissa repliker i filmen är hämtade direkt från romanen.

Den kortvuxne huvudpersonen heter i romanen Owen Meany. Owen blir 26

år och dör i Vietnamkriget. Han tar värvning därför att han vet att han är en hjälte och att Gud har gett honom en uppgift att utföra i kriget. Och han får rätt. Han räddar några barn därför att de, precis som i filmen, lyssnar på en person som är lika liten som dem.

Filmen har en ramhandling, där den vuxne Joe Wenteworth ser tillbaka på sitt liv med Simon Birch. Romanen är uppbyggd på samma sätt. Owen Meanyns bästa vän heter John Wheelwright och det är han som är romanens subjekt. Boken inleds precis som filmen med att John/Joe berättar att han har Owen/Simon att tacka för sin gudstro.

Men förutom de religiösa frågorna om tro och tvivel behandlar romanen också moraliska frågor om Vietnamkriget och Iran-contras-affären, vilket naturligtvis inte finns med i filmen.

John Irving var inte särskilt förtjust i att hans roman bearbetades på det sätt som gjordes av manusförfattaren och regissören Mark Steven Johnson. Därför insisterade han på att karaktärernas och filmens namn skulle ändras.

PRODUKTIONSUPPGIFTER

USA 1998

Manus & regi: Mark Steven

Johnson. Inspirerat av romanen A Prayer for Owen Meany av John Irving.

Foto: Aaron E. Schneider

Scenografi: David Chapman

Klippning: David Finfer

Musik: Marc Shaiman

I ROLLERNA

Simon Birch - Ian Michael Smith
Joe Wenteworth - Joseph Mazzello
Rebecca Wenteworth - Ashley Judd

Ben Goodrich - Oliver Platt
Pastor Russell - David Strathairn
Mormor Wenteworth - Dana Ivey
Stuart - Sam Morton
Vuxne Joe Wenteworth - Jim Carrey

TEKNISKA UPPGIFTER

Speltid: 113 min

Bildformat: 1:1,85

Ljud: Dolby SRD

Censur: 11 år

Svensk premiär: 14.5.1999

DISTRIBUTION

Buena Vista Int, Box 5631, 114 86 Stockholm Tel: 08-555 44 500 Fax: 08-678 81 36

